

İran In Saklı Yüzü 2

– S.Karagöz · 17 Temmuz 2017

TÜRKMEN ŞEHRİ GORGAN

Tahran İmam Khomeini Havaalanındayız. İşlemlerimizi hallettikten sonra dışarı çıktım ve garip garip etrafa bakarken yan tarafta askerleri gördüm.

Acaba dedim kendi kendime "Bir şey sorsam beni götürürler mi?"

Kahretsin ön yargılarımı bir türlü kıramıyordum. Sonra bütün cesaretimi toplayıp yanlarına gittim ve İngilizce olarak (Ben kötü, 3. Sınıf bir insanım, ne dersiniz kabulüm ama sigara içiyorum.)

"Ben sigara içebilir miyim?" diye sordum.

Vallahi utandım kendimden; sigara içiyorum, üstelik ramazan mübarek, İran' da güpegündüz askerlere " Ben suç işlemek istiyorum, alın beni götürün!" demek değil midir bu?

Neyse korktuğum olmadı, gülümseyerek cevap verdiler ve kenarda içebileceğimi söylediler.

Bir konuyu hemen belirtmem gerekiyor; evet buranın kendi kuralları var. Mesela kadınlar kollarını, bacaklarını ve başlarını kapatmak zorundalar, yabancı bile olsalar. Erkeklerde fazla kısıtlama yok, yalnızca şort giymek yasak, şanslılar yani.

Gittiğiniz yerde oranın kurallarına uymak zorundasınız. Öyle "Benim de kurallarım var, ben sizin ipinizde oynamam!" falan dersiniz... başınızı belaya sokarsınız söyleyeyim.

Hele burası İran' sa çok daha dikkatli olmanız gerekir.

O an elinde Sebahat karagöz yazılı bir kağıtla karşıda duran bir adam gördüm.

Bu, beni Gorgan'a götürecek olan MANSUR'du. Yanına gittim, selamlaştık, arabaya bindik ve yola koyulduk.

Yaklaşık 10 km sonra muhteşem bir yapıyla karşılaştık. Burası ne diye sorunca: Humeyni ve Haşimi Rafsancani'nin anıt mezarı cevabını aldım. Geçtiğimiz haftalarda burayı DEAŞ bombalamıştı hatırlarsanız. Uzaktan bile muhteşem görünüyordu.

Tahran'na girmeden, kenardan kenardan yolumuza devam ettik,

Caddelerde, binaların üzerlerinde bizdeki gibi onların da şehitlerinin fotoğrafları asılıydı.

Mansur "Birazdan otobana çıkacağız." deyince rahatladım da, git git nedense bir türlü otobanı göremiyordum, bizim eski yollarımız gibiydi yollar.

"Mansur, hani otoban?" dedim.

"Sebahat otoban burası görmüyor musun?" cevabını alınca, çok güldüm.

Etraftaki batıdan doğuya doğru sıralanmış çıplak dağların eteklerinde kurulmuş şehirler, köyler yemyeşildi.

Kuzeye gittikçe yeşilliğin arttığını fark ettim ve kendimi Karadeniz' de sandım.

Bir süre sonra önümüze bir dağ çıktı, yavaş yavaş sis çökerken Mansur buranın adının GÜDÜK olduğunu ve bundan sonra hep yeşillikler göreceğimizi söyledi, gerçekten de öyle oldu.

Yalnızca büyük ve çok güzel bir şehirden geçtik: SARİ. Onun dışında köyler, kasabalar... hep bizimkilere benziyordu. Yine yollarda ara ara da olsa kısa, eski tüneller ve tren yolu için yapılmış viyadükler gördük.

Bunlar Şah zamanında yapılmış neredeyse yüz yıllık. Bu nedenle halen restorasyon çalışmaları sürüyordu .

Altı saatlik yolculuğun ardından nihayet Gorgan'a geldik.

Ertesi gün Arife olmasına rağmen dışarı çıktık, alış veriş yapalım dedik. (Burada da bir çok ülkede olduğu gibi mağazalar 14.00 - 17.00 saatleri arasında kapalı.)

Önce çarşıda tur attık, o kadar temiz bir şehir ki anlatamam, sokak araları bile bal dök yala hesabı...

Bir ara yorulduk, bir cafenin önünde oturduk çay içtik(hala ramazan hatırlatırım !)

Bunları neden mi anlatıyorum, İran' a giderken ön yargılarınızı evde bırakıp gidin diye, hiç bize anlatıldığı gibi değil!

Şehirde yabancı isimli birkaç yer gördüm, onun dışında bütün isimler, cadde ve sokak tabelaları Farsça ama altında İngilizceleri de yer alıyor. Marketlerdeki ürünlerin %90 yerli, arada bize ait ürünleri de görünce sevindim tabii..

Buranın fırınlarına bayıldım; o kadar çok çeşit ekmek var ki; hepsinden alıp tadına baktım, çok çok lezzetliydi (Tam üç kilo alarak geri geldiğimi söylersem, anlarsınız herhalde)

Bir sonraki günümüzde yine şehri turladık: doğal ve çok tatlı meyvelerin yer aldığı manavlar, başta çam fıstığı ve pestillerin satıldığı kuru yemişçiler, restoranlar, cafeler...çok düzenli ve çok temiz.

Modern bir şehir GORGAN, 450 bin nüfusu var ve halkının geneli Türkmen.

Akşam üzeri komşu ilçe AKKALE' ye Türkmen halısı bakmaya gittik. Her yerde, pasajların içindeki dükkanlarda hep halı satılıyordu ve harika görünüyordular.

Meraklısına fiyat öğrendim: seccade 100 dolar, 3.5 metrekare halı 800 dolar.

Bazı Türkmen kadınları eşarplarının altına halka gibi bir şey takıyor, merak edip sordum:

" Adı: ANNAK. Düğün gecesi teyzeleri bunu gelin kızın başına takar ve bu şekilde bekar olmadığı anlaşılır." cevabını aldım.

Yani; bir gün yolunuz oraya düşer de kafasına annak takmış birini görürseniz, sakın asılmayın çünkü o evli bir kadın; yoksa ben bile sizi kurtaramam bilirsiniz.

Eski Gorgan' da harika evler gördüm, bizim Safranbolu evlerini andırıyor ve bir kısmının restorasyonu bitmiş, bir kısmı da restorasyon aşamasında.

Evler konak görünümünde. Girişte kocaman bir avlu, ortada büyük bir havuz, etrafında odalar...Geçmiş zamanlarda İran'ın o harika kavun karpuzları bu havuzlarda soğutulmuş.

Sokakları mozaik taşlarla döşenmiş, bizim Urfa, Mardin sokaklarına benziyor; dar ama ferah...

Bazı kişiler dedelerinden kalan evleri devlete bağışlamışlar ve devlet de buraları müze yapmış.

Biz olsak satar parayı da ezerdik değilmi? Anlayış meselesi mi desem, bilinç mi desem ,ne desem bilmiyorum.

Akşam oldu, karnımız acıktı, kebabçılar sokağına gittik.

Bir cadde düşünün; her iki yanında ıslıl ıslıl restoranlar var ve cıvıl cıvıl. Biz oranın en ünlüsüne gittik tabii.

Oldukça kalabalık bir mekandı ve canlı müzik de vardı ama oynayan yoktu ne hikmetse.

Karnım çok açtı ve nihayet farklı bir şey yiyebiliriz düşüncesiyle menüye baktım, yazılanları okuyamadım fakat envayi çeşit pilav resimlerini gördüm.

Ama...ama...yeter amaaa....

Geldiğimden beri et- pilav, et- pilaaavvv...bu ne yaaa?..

Herhalde evime dönünce bir yıl et ve pilav yemiceemmm !!

Nihayet düğün gecesi geldi: Bütün gün kuafördeydik, görmenizi isterdim, makyajın bir kadını ne kadar değiştirdiğine şahit oldum. Oradan çıkınca uzun bir süre aynaya baktım, hayran hayran aynadaki ben' i seyrettim; kendimi tanımakta güçlük çektim doğrusu.Meğer ben ne kadar güzelmişim:)))

Yolda yine ön yargılar, düğün haremlik selamlık mı olacak gibi düşünceler, beynimi tırmalarken mekana geldik.

Bir bağ evi, özenle süslenmiş: masalar ve sandalyeler çok güzel süslenmiş.

Masaların üzerinde çeşitli meyvalar ve içecekler..Alkol yoktu tabii ama bir süre sonra insanlar çakırkeyf oldu. O içeceklerin içinde ne vardı bilmiyorum, siz biliyorsunuz değil mi :))

Konuklar da bir o kadar özenle hazırlanmışlar; temiz, bakımlı ve son derece şık: erkekler takım elbiseli, bayanların tamamı ise gece elbisesi giymiş, içlerinde en kapalı bendim.

valla ne yalan söyleyeyim, ben bizim ellerde böyle güzel bir düğün görmedim.

Düğün değil sanki jet sosyetenin bir partisinde gibiydim.

Gelir gelmez piste çıktılar ve son derece hareketli şarkılar eşliğinde saatlerce oynadılar.

Sonra pasta geldi ve gelinin yakın arkadaşı çiçeklerle süslenmiş bıçakla, Türkmen müziği eşliğinde uzun bir süre dans etti, sonunda bıçağı damada verdi ve gelinle damat pastayı kestiler.

Daha sonra genç kızın iki teyzesi çıktı ortaya, yine çiçeklerle süslenmiş gümüş tepsiler vardı ellerinde, birinin tepsisinde bal, diğerrinin tepsisinde de bir halka vardı, yine müzik eşliğinde dans ettiler ve tepsileri gelinle damadın masasına bıraktılar.

Bir teyze elindeki ANNAK adını verdikleri halkayı gelinin başına yerleştirip bir eşarpla örttü.

Bunun anlamı yukarıda anlattığım gibi "Artık bu kız evlidir, lütfen dikkat edin!" demek.

Diğerr teyze de elindeki kaşıkla gelinle damada getirdiği baldan yedirip, yüksek sesle dua etti. Biz hepimiz "AMİNNN!" dedik.

Ardından kızın ablası çıktı sahneye, elinde yine süslü bir tepside iki kristal minik tabak içine yerleştirilmiş yüzükler vardı. O da dans ederek yüzükleri çiftlere verdi, onlar da birlerine taktılar.

Sırada kaynana vardı. Damadın annesi elindeki oldukça büyük ve kalın ÇEŞÜV adını verdikleri bir örtüyü alkışlar eşliğinde yine dans ederek gelin kızın başına örttü.

Bunun anlamı da " Artık bu kız bizim, şimdi alıp götürüyoruz!" demekmiş.

Bu ritüellerin ardından 4-5 çeşit (İran' ın milli yemeği) pilav, yanında çok leziz yemekler ikram edildi, yine kıpır kıpır şarkılar ve danslarla düğün sona erdi.

Hayret ettiğim bir konu daha oldu: onca pilavı, ekmeği yiyen bu insanların normalde şişman olması gerekirken tam aksine hepsi zayıf. Tabii ki de bunu sordum.

Onlar pilav yaparken pirinci kaynatıp süzüyorlarmış, bu şekilde nişasta eriyip pirinçten ayrılıyor.

Ekmeğe gelince katkı maddesi kullanılmıyor ve hepsi doğal. Anladınız değil mi?

Beni çok duygulandıran bir şey oldu o gece, Canım Türkiye' mden kilometrelerce uzakta bir düğünde, bir çok kişi yanıma gelip bana sarıldı ve "TÜRKİYE ANA VATAN!" deyip selam gönderdiler.

O zaman TÜRKİYE' nin Türk Dünyasında ne kadar önemli olduğunu bir kez daha yerinde gördüm, gözlerim yaşardı.

Son günümüzde yine çarşı pazar gezdik ve akşam canlı müzik yapılan bir restoranda yemek yedik, cafelerde oturduk, her şey harika ve çok farklıydı.

Ertesi sabah dönüş yolunda bir yandan GORGAN' da geçirdiğim o çok güzel günleri, leziz yemeklerini, doğal ve taze meyvelerini, karpuzunu, kavununu, o muhteşem taze sıkılmış kavun- karpuz sularını ve sıcacık insanlarını hiç unutmayacağımı düşünürken, bir yandan da Tahran' da nelerle karşılaşacağım konusunda ön yargılarımdan arınmaya çalışıyordum.

Bu kez güneye doğru 450 km yol katettikten sonra gezimin son durağı Tahran' a ulaştık.

Bu günlük bu kadar son bölümde Tahran maceralarımı anlatacağımı belirtip şimdilik veda ediyorum.

Saygılarımla

Sebahat Karagöz